

***Coelioxys afra* nog steeds op de Bergerhei**

Stijn Schreven

Inleiding

In 2010 werden voor het eerst twee mannetjes van *Coelioxys afra*, de schubhaarkegelbij, binnen onze landgrenzen aangetroffen op de Bergerhei in Limburg (Schreven 2011). Tijdens de zomerexcursie van de sectie werd op 3 augustus 2013 opnieuw een bezoek gebracht aan dit natuurgebied. En vlak voor vertrek met resultaat: het eerste Nederlandse vrouwtje van de schubhaarkegelbij is een feit.

Nieuwe vondst

De Gemeente Bergen, eigenaar van het gebied, nam in 2003 maatregelen om het stuifzand van de Bergerhei dynamischer te maken. In 2010 en eerdere jaren werden er verschillende bijen en wespen gevonden die typisch zijn voor de duinen (Megens 2008, Schreven 2011). Op de uitgestoven delen, waar een vastere zandlaag blootgesteld was, waren toen veel nesten van *Megachile leachella* te vinden, de waarschijnlijke gastheer van *C. afra* op deze plek.

Anno 2013 heeft het zand aan dynamiek ingeleverd, grassen zijn opgekomen en hebben grote delen van het zand weer vastgelegd (Fig. 1, 2).

Fig. 1. Het stuifzand van de Bergerhei in 2010. Foto Stijn Schreven.

Fig. 2. Stuifzand van de Bergerhei in 2013, met aanzienlijk meer buntgras. Foto Stijn Schreven.

Kolonies van *M. leachella* zijn niet op het zand aangetroffen. Wel vlogen er veel wespen rond (o.a. *Philanthus triangulum*, *Pompilus cinereus*, *Hedychrum rutilans*). De bijen, waaronder *M. leachella*, leken vooral geconcentreerd op de plek met veel bloemen: de bermen langs het fietspad aan de noordoostkant van het zand. Hier bloeiden wilgenroosjes, akkerdistel en bezemkruiskruid. Na zo'n 45 minuten langs dit pad de bloemen afgezocht te hebben, verscheen rond half 3 een vrouwtje van *Coelioxys afra* op de wilgenroosjes (Fig. 3, 4).

Het vrouwtje werd gevonden op zo'n 100 meter afstand van de vindplaats van de mannetjes in 2010 (Fig. 5). Destijds was het juni en bloeiden de bramen aan de rand van het zand, waarop de mannetjes verzameld waren. Bij het bezoek in 2013 was de braam al uitgebloeid en de struikhei nog maar net begonnen.

Fig. 3. Het Nederlandse vrouwtje van *Coelioxys afra*. Foto Albert de Wilde.

Fig. 4. *Coelioxys afra*, vrouwtje, de rode eindtergiet en -ster-niet met kenmerkende inkeping. Foto Albert de Wilde.

Discussie

Met de nieuwe vondst is het aannemelijk dat de soort sinds 2010 stand heeft gehouden op de Bergerhei. Hoewel de vondst van dit jaar slechts één individu toevoegt aan de Nederlandse documentatie. Hoewel het stuifzand haar dynamiek (wederom) aan het verliezen is en de grote kolonies van de gastheer niet zijn aangetroffen, is *Coelioxys afra* nog altijd aanwezig. Of de gastheer daadwerkelijk is afgenomen is niet bekend, omdat de sectie-excursie aan het einde van de vliegtijd van *M. leachella* plaatsvond, terwijl het bezoek in 2010 eind juni was, rond de piek in vliegtijd. Later

Fig. 5. Het fietspad waar het vrouwtje op wilgenroosje gevonden is. Rechts het stuifzand. Foto Stijn Schreven.

in het seizoen lijkt de trefkans in ieder geval verplaatst: in juni (2010) was veel activiteit rond grote kolonies in het zand, in augustus (2013) zijn deze kolonies niet gevonden en was de hoogste activiteit rond het schaarse voedsel-aanbod. De vegetatiestructuur is vergelijkbaar met die in de duinen waar het voor *M. leachella* optimaal is (mond. med. v.d. Spek). Het huidige verlies aan dynamiek van het zand hoeft dus niet nadelig te zijn voor deze beide bijensoorten

Dankwoord

Ik bedank Peter Megens, Andries Arts en Erik van der Spek voor aanvullende informatie, en de Gemeente Bergen voor toegang tot het gebied. Albert de Wilde bedank ik voor het gebruik van zijn foto's.

Literatuur

- Megens, P. 2008. Verslag aculeaten op het stuifzand Bergerhei. – ongepubliceerd, 4 p.
- Schreven, S. 2011. De schubhaarkegelbij *Coelioxys afra* nieuw voor Nederland (Hymenoptera: Apoidea: Megachilidae). - Nederlandse Faunistische Mededelingen 35: 27-32.

Summary

This article documents the first record of a female individual of *Coelioxys afra* in the Netherlands. It was collected in the same drift sand reserve where the two males were found in 2010, i.e. Bergerhei in the province of Limburg. The female visited flowers of *Chamerion angustifolium*. This record suggests that the bee species may have persisted in a small population since its discovery in 2010. It is unknown how the apparent decrease in dynamics of the drift sand affects the populations of host and cuckoo bee.